אלא לאביי מאי ניזון כבת. וא"ת מאי קושיא היא לאביי נימא

ניזון כבת ואליבא דמתניתין דוקא קאמר אביי דאפי׳ כבת לא שקיל

דברייתא סברה דטומטום לא הוה בריה אלא ספק ולהכי

אלא לאביי מאי ניזוז כבת ולטעמיד לרבא

מאי יורש כבן אלא ראוי לירש ואין לו ה"נ

ראוי לזון ואין לו: האומר אם ילדה אשתי

זכר וכו': למימרא דבת עדיפא ליה מבן

והא שאמר ר' יוחנן משום רשב"י כל שאינו

מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה

שנאמר יוהעברתם את נחלתו לבתו ואין

העברה אלא עברה שנאמר יום עברה היום

ההוא לענין ירושה בן עדיף ליה לענין

הרווחה בתו עדיפא ליה ושמואל אמר הכא

במבכרת עסקינן וכדרב חסדא דאמר רב

חסדא בת תחלה סימן יפה לבנים איכא

דאמרי דמרביא לאחהא ואיכא דאמרי דלא

שלמא ביה עינא בישא אמר רב חסדא

ולדידי בנתן עדיפן לי מבני ואיבעית אימא

הא מני ר' יהודה היא הי רבי יהודה אילימא

רבי יהודה דבכל ידתניא וה' ברך את

אברהם בכל רבי מאיר אומר שלא היה לו

בת רבי יהודה אומר שהיתה לו בת ובכל

שמה אימור דשמעת ליה לרבי יהודה ברתא נמי לא חסריה רחמנא לאברהם

דעדיפא מבן מי שמעת ליה אלא הא רבי

יהודה ידתניא מצוה לזון את הבנות וק"ו

לבנים דעסקי בתורה דברי ר"מ רבי יהודה

אומר מצוה לזון את הבנים וק"ו לבנות דלא ליתזלן אלא הא דתניא ילדה זכר

ונקבה הזכר נוטל ששה דינרין והנקבה

נוטלת שני דינרין סבמאי אמר רב אשי

אמריתה לשמעתא קמיה דרב כהנא

במסרם דאמר זכר תחלה מאתים נקבה

אחריו ולא כלום נקבה תחלה מנה זכר אחריה

מנה וילדה זכר ונקבה ולא ידעינן הי מינייהו

נפק ברישא זכר שקיל מנה ממה נפשך אידך

מנה הוה סממון המומל בספק וחולקין והא

דתניא ילדה זכר ונקבה אין לו אלא 'ימנה היכי משכחת לה אמר רבינא במבשרני

יא א מיי׳ פ״י מהלכות יד טו סמג עשין מח טור יד טו סמג עשין מח טור ושו"ע יו"ד סי" רגא סעיף ג וטוש"ע אה"ע סי עא סעיף

ולמרווח בכל מקום משום

הכי יהיב לבת טפי מבן: ושמואל אמר. משוח והכיז

. חסדא כו': דמרביא אחי

אלא מפרש לברייתא. וה״נ

. לה אלא משום דקא בעי

ואי תתרמי מלתא בילדה

מאומים זכר ווכרה ולא י דעו הי מינייהו

אתיליד ברישא היה נוטל

מאתים כדאמר מעיקרא.

ואם נקבה נוטלת מנה

השתא דמספקא לן זכר יטול מנה ממה נפשך דהכי קאמר אפי׳ ילדה זכר אחר נקבה יטול מנה. ואידך מנה

מהנהו מאתים דזכר הוו

שאמר. ואם נקבה אחר

ואם זכר תחלה היה נוטל

. דהיינו ב׳ דינר של זהב

משום

אינה נוטלת כלום

חצי מנה מספק

רבינו גרשום (המשר) דבת עדיפא ולה יהיב טפי משום דיתבה בבית כדכתיב כל כבודה בת מלך פנימה. אבל בן מצי למיזל

סיפא ולהכי מוקי רישא נמי כרבן שמעון בן גמליאל וי"ל דגמרא רולה ליישב דברי אביי אפילו כרב חסדא דאית ליה בבכורות (דף מא: ושם) דטומטום הוי ספק לדברי הכל א והא דקאמר רבן שמעון בן גמליאל אין הדושה חלה עליו היינו דוקה קדושת פיו שאמר אם זכר עולה ואם נקבה שלמים (כ) וטעמא משום דסבר שלא יהיב לה מאתים דאמה יהיב לה מאתים דאמה מבכרת היא וניחא ליה שתלד בת יותר מבן כרב נתכוין אלא לזכר הידוע בודאי ולנקבה הידועה בודאית ולא לטומטום ווסוא כוי: זמוביא אות. כלומר שגדלתן: ואיכא דאמרי דלא שלטה בה עינא [בישא]. הואיל דאיי לה בת מעיקרא לא לימרו והא דקאמר התם עלה בגמראב אפילו בקדושה אימא לא מיתפים משום דקסבר ולדות קדשים בהוייתן אינשי כמה בנין אתילדו ליה להאי: ואי בעית אימא מתני׳ דקתני דברתא עדיפא ר' יהודה היא. ל) ר' יהודה דעסקי הן קדושים ג ואי ספיקא הוי ולא בריה כי קדשי בהוייתן מאי הוי כיון דהוי זכר גמור או נקבה למה לא יקדש בהוייתה עדיפא ר' יהודה היא. ל) ר' יהודה דעסקי באורייתא. לאו מן הברייתא ההיא סוגיא כרבי [יוסי] דאית ליה בסוף הערל (יבמות דף פג. ושם) כי [היכי] דלא ליתזלי לחזר אחר מזונות: אלא דבריה הוא אבל לרב חסדא קדושת כי (היכין דלא ליוודלי לחזר אחר מזונות: אלא הא דתניא ילדה אשתו זכר ונקבה. זכר נוטל ו׳ אמו חלה עליו וראוי לעולה אם הוא זכר ונקבה לזבחי שלמים ואביי גופיה דינרים של זהב דהיינו דינרים של זהב ההיינו ק"נ דינרין של כסף לפי שהדינר של זהב קונין בכ"ה דינרין של כסף ומשקל דינרי זהב שקול כשני דינרי של כסף. לפי שדינר של זהב שקול ה' פשיטי למשקל הברול ודינר של איירי בבכורות (דף מב: ושם) על מלתא דריש לקיש דאמר טומטום דאדם הוי ספק לכולי עלמא ואפשר דאביי סבר הכי דאם איתא דסבר אביי דפליגי תנאי בטומטום אי הוה כסף הוא ב' פשיטים וחצי למשקל ברזל לפי חשבון זה היה הזהב נמכר בי"ב בריה או ספק טפי הוה ליה לאוקומי מתני׳ רישה כרבנן וסיפה כרבן שמעון בן גמליאל כמו שהעמיד רבא משקלות של כסף שהז כ״ד משקלות של כסף שהן כ"ד

יינרין של כסף ואותו דינר

(של) כ"ה שמותר נכנס

בהכרע המשקלות ומותיר

ונישום ו' דינרי של זהב

הן ק"נ של כסף ועוד

מן הפסוקים של מלכים ממה שדחק לומר דוחין אותו ואין לו (ג) ועוד איכא למימר דלישנא דמתני' דקתני דוחין אותו דמשמע דהוי ספק ולהכי לא מלי לשנויי מן הפסוקים של מלכים ודברי הימים מקניית דוד לארונה אנו למידים שהזהב היה נמכר בימי דוד בי״ב משקל של כסף: ונקבה נוטלת ב׳ דינרין. זהב דמתניתין אתיא כמאן דאמר דטומטום הוי בריה וא"ת מכל מקום מאי פריך לאביי מברייתא נימא דמתניתין כרבן שמעון בן גמליאל דאמר דדעת אדם נוסלת ב' דינוין. זהב

דהיינו ג' דינוין: היכי
משכחת לה. כלומר היכי
מיתרצי האי מלתא דעבדין
הכי והיכי מפרשי לה
לאו משום קשיא מתנינן אזכר ודאי הידוע ואנקבה ידועה ודאית וברייתא כרבנן דפליגי התם ארבן שמעון בן גמליאל וסברי דקדושת פיו חלה על טומטום כשמתנה פירושא: במסרס. כלומר שמהפך דבריו כי האי גוונא דליכא למישמע מאי על זכר ונקבה ויש לומר דנראה לגמ׳ קאמר שמערב דבריו זו בזו דאמר הכי אם ילדה אשתי נקבה אם זכר תחלה אשות נקבה אם זכו הוותה יטול מאתים. ונקבה אחרי ולא כלום ואם ילדה אשתו נקבה תחלה תטול מנה ואחריה זכר יטול מנה.

דסבר אביי דאפי׳ רבנן דפליגי התם ארבן שמעון בן גמליאל מודו הכא דאין דעתו של אדם קרובה להקנות אלא לוכר ולנקבה ודאי ודוקא גבי הקרבה הוא דפליגי כיון דטומטום ראוי להקרבה דעתו נמי אטומטום דאי הוי סבר אביי דפליגי נמי הכא לא היה דוחק מתני׳ לפרש דוחין אותו ואין לו דטפי הוה מסתבר לאוקומי בתרי תנאי מלפרש הכי אלא ודאי סבר אביי דכ"ע מודו הכא ורבא פליג עליה וסבר דפליגי רבנן נמי הכא ומוקי רישא כרבנן אבל אין לומר דלרבא

דתניא

נמי אתיא רישא דדוחין אותו ויש לו אפי׳ כרבן שמעון בן גמליאל אע"ג דאין דעתו של אדם אלא על זכר ידוע ועל נקבה ידועה מ"מ רישא דאיירי בתנאי בית דין במזון הבנות שאני דאם כן מה היה לו להזכיר רבן שמעון בן גמליאל הוי לו לחלק בהדיא אותן חלוקים ולומר דלא דמיא רישא לסיפא אלא ודאי אין לחלק דחכמים לא חקנו אלא לפי דעת האדם דמתנה כך כדמשמע לישנא דמחני' (כתובות דף נא.) לא כתב לה חייב מפני שהוא חנאי בית דין ולכך חייב כאילו כתב לה [™] והכי משמע בריש נערה (שם דף מג.) דלפי דעת אדם תקנו מזון הבנות דקאמר התם לענין זילותא אלמנתו עדיפא ליה לענין הרווחה בתו עדיפא ליה:

ולשעמיך דרבא מאי יורש בבן. תימה מאי קושיא היא לרבא לימא דיורש ככן היינו מה שיתר על מזון הכנות עד שיבגרו ואותו המותר יהיה לטומטום כמו לבנים כדאמר לעיל בשלמא לרבא יורש כבן בנכסים מועטים וי"ל דלישנא דיורש כבן משמע דיורש גמור הוא כבן בשאר נכסים ואפילו ישאר שם הרצה: לדידי בנתן עדיפן די מבני. פי׳ בקונטרס שלא נתקיימו לו בנים ואין נראה דהרבה בנים היו לו כדאשכחן (לעיל ח.) ר"נ בר ר"ח (לעיל ז:) מר ינוקא ומר קשישא בני ר"ח (ע"ז יא:) רב חנן בר ר"ח וכן רב מרי ורב פנחס בני ר"ח בהגחל בסרא (ב"ק דף קיז.)" אלא נראה לר"י דלהכי קאמר בנתן עדיפן לי מבני לפי שהיו חסניו גדולי הדור 🔾 רבא 🍳 (ורב מרי בר חמא) ומר עוקבא בר חמא: בת היה לו ובבל שבה. וא"מ ולמה לא השיאה ליצחק למ"ד בפרק ארבע מיחום (סוהדרין דף נח:) דבן נח מותר באחותו וי"ל דשמא קטנה היתה ולא רצה עדיין להשיאה ליצחק אי נמי מהגר היתה לו ולא משרה ולכך לא רצה להשיאה ליצחק: זבר נושד ששה ונקבה שנים היבי משבחת דה. דליכא למימר דמיירי כגון שאמר ילדה זכר נוטל ששה ונקבה שנים דח"כ הוה ליה למנקט כמו במשנמינו ילדה זכר נוטל מאמים ונקבה מנה:

אידך מנה הוי ממון המושל בספק. לרבנן דאמרי (ב"ק מו) המוליא מחבירו עליו הראיה הוי הכל בחזקת הזכר שהוא יורש אידך מגה הוי ממון המומל בספק. לרבנן דאמרי (ב"ק מו.) המוליא מחבירו עליו הראיה הוי הכל בחזקת הזכר שהוא יורט שהן ג' דינר של כסף: ילדה נקבה יטול מאוים מכלל דבת עדיפא ליה מברא והאמר ר' יוחנן כרי אלמא דברא עדיף. ומשני לענין נחלה ברא עדיף שקם תחתיו אבל לענין הרווחה כשנותן מתנה הרווחה היכי משכחת לה. והיכי מתרמי והיכי מפרשי לה דלא קשיא להך דלעיל: אמר רבא משכחת לה במבשרני כר.

אלא לאביי. דאמר אינו נוטל כלום לא עם בנים ולא עם בנות מאי נזון כבת: וליטעמיך מאי יורש כבן. דקתני רישא והלא על כרחך יורש כבן ואין לו מבעי ליה לפרושי סיפא נמי לא שנא: למימרא דבת עדיפה ליה מברה. דיהיב לה לנקבה מחתים זוז דהיינו שני מנין: משום דמתניתין סברה כרבן שמעון בן גמליחל דבריה הוי כדמוכח

שנחמר. ובן חין לו והעברתם חת נחלתו לבתו: לענין נחלה בן עדיף ליה. דיקרא שם המת על נחלתו אבל הבת מסבת נחלה ממטה למטה אחר: בתו עדיפא. שאינה יכולה לחזר אחר מזונותיה כזכר: ושמואל אמר. מתני׳ במבכרת דבת עדיפא ליה כדמפרש טעמא לקמן ואזיל: דמרביא. מגדלת: א"ר הסדא לדידי בנתו עדיפן לי. חית דמפרשי לדרב חקדה במבכרת כשמעתין אך הלשון מדקאמר לדידי אינו מוכיח כך. ונראה בעיני שלא נתקיימו לו בנים כי אם בנות לכך מתאוה היה לבנות ולא נתיישב לי יפה דעתו של רב חסדא: הא מני ר' יהודה היא. מתניתין ר' יהודה שחפן בהרווחה דבת כדמפרש לקמיה דלא לימולו: ה"ג דפניא מצוה לוון את הבנות כו'. ברייתא היא בכתובות בפרק נערה שנתפתתה מצוה לזון משום ומבשרך לא תתעלם" ומיהו חובה הוא דליכא כדתנן התסיי אינו חייב במזונות בתו ואין מחייבין אותו לזון בניו ובנותיו כדאמרינן התסש דאמרינן ליה יארוד ילדה ואבני מתא שדיא: דעסקי באורייתא ולא ליתולו. פירוש הוא ואינו מן הברייתא: זכר נוטל ששה דינר. של זהב דהיינו מנה וחצי לפי שהמנה כ״ה סלעים שהן מאה זוז דינרי כסף ודינר זהב נמכר בכ״ה דינר כסף כדתנן בבבא קמא נפרק שור שנגח ד' וה' (דף לו.) במשנה נמנה הששה דינר מחה וחמשים זוו שהן מנה וחלי: נוטלת שני דינר. של זהב דהיינו חלי מנה: במסרס. שסירס תנאיו זה למפרע מזה שהתנה על לידת תאומים אם יצא הזכר תחלה ואח"כ הנקבה יטול הזכר מאתים והנקבה לא תטול כלום וחזר וסירם תנאו להתנות על לידת מפרע אם נקבה תחלה מנה ואחר כך זכר מנה: זכר נוטל מנה ממה נפשך. אפי׳ נולד אחרון: המוטל בספק.

אם זכר נולד תחלה יטלנו כו׳ ואם נקבה תחלה תטלנו הלכך חולקין נמצא הזכר נוטל ששה דינר זהב: היכי משכחת לה. דמדקתני אין לו אלא מנה משמע דסלקא דעתך אמינא (א) דאף על גב דאמר יטלו שני מנין אפילו הכי אין לו אלא מנה והיכי משכחת לה דאיכא למימר הכי: במבשרני. לא התנה לתת לזכר ולנקבה כלום אלא למבשר כדמפרש ואזיל:

 לעיל קטו., ב) [מוספי דקדושין פ״ה] לעיל טו: [ושם לא אמר רצי יהודה ובכל שמה וכן בע״י ליתא להנך שתי תיצות], ג) כמוצות מט. [תוספתא כתובות פ"ד ע"ש], [תוספתה כתונות פ"ד ע"ם],

ד) מ"ח היכי משכחת
לה, ה) [נ"ק לה: וש"נ],

() [דינרין היכי משכחת
לה כ"ה נמ"ח], ו) [ישעיה
נמ], ה) [כתונות מט.], ט) ושם מטוו. י) וושם אימא מד.], () ול"ל ורמי בר חמאן,

תורה אור השלם

ו וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרְאֵל תְּדַבֵּר 1 לאמר איש בי ימות ובן אין לאמר איש בי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו: במדבר כז ח 2 יום עברה היום ההוא יום צרה ומצוקה יום שאה וּמְשׁוֹאָה יוֹם חֹשֶׁךְ וַאֲפֵּלְה יום ענז וערפל:

צפויה א מו צפניה א טו זְיִיְ בַּרְהָם זְקַן בָּא בִּיִמִים זַיִיְ בַּרְךְּ אֶת אַבְרְהָם בַּכּל: בראשית כד א

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה היכי משכחת וכו׳ דסלקה דעתך המינה דיש לו שני מנין וקמ"ל דחש"ג דאיכא וקט"ל לטע"ג זאיכא למימר יטלו שני מנין: (ב) תום' ד"ה אלא וכו' יטעמא משום דסבר. נ"ב פי" רשב"ג: (ג) בא"ד ועוד איכא למימר. נ"ב חוזר אקושיא :דלעיל

מוסף רש"י

הקב״ה מלא עליו עברה. קב"ה מלא עליו עברה. !ירוש רבינו חננאל כלומר שונא אומו (לעיל קטו.).

מוסף תוספות

א. [ו]הא דקאמר אביי דוחין אותו ואין לו, אפילו טומטום דאמר למאן למאן דאמר טומטום ספיקא קאמר וכו', דכי מתני איניש אם ילדה אשתו זכר ואם ילדה אשתו נקבה, כזכר ודאי ובנקבה ודאי מתני, לפיכך אין טומטום בכלל, הלכך לעניז מזונות נמי ודאי לענין מזונות נמי ודאי
דוחין אותו ואין לו. ככינו
יונה. ב. עי" ממוכה כה.
ג. כשהן נולדין, והלכך
אין שום קדושה חלה
עליהן. כש"י ממוכה כה. עליון, לש" נגנורס כס. T. אבל אינו חייב יותר ממה שיש לחייבו מתורת הכתיבה. רפינו יונס. ה. ועל הנקבה להביא ראיה. למנ״ן.

רבינו גרשום

הפתחים וניזון כבת בנכסים הפתחים וניזון כבת בנכסים מרובין כדרבא דיש לו: אלא לאביי. דאמר אין לו מאי ניזון כבת הא משמע דשקיל. אמר לך אביי ולטעמיך דרבא מי ניחא מאי יורש כבן דמשמע דשקיל והא לא שקיל מידי. אלא כי היכי דמתרצת לרבא ראוי לירש הוא האי לרבא ראוי לירש הוא האי טומטום כדקתני מתנ"י ואם אין שם יורש אלא הוא יורש הכל ואין לו במקום יורשין משום דספיקא הוא ועד דנפסים מועטין, לדידי נמי ראוי היה ליזון ואין לו. במקום בנות שדוחות אותו אצל הזכרים: מדקתני אם